

Türkiye'nin Bitmeyen Derin Devlet Sorunu

Son günlerde, Ankara Emniyeti içerisinde görece üst düzey üç emniyet bürokratının tutuklanması ile başlayan süreç medyada konuşulmaya devam ediyor.

Söz konusu emniyet bürokratlarının, AKP'li ileri gelen siyasetçilere 17-25 Aralık yolsuzluk soruşturması benzeri bir operasyon hazırlığı içerisinde oldukları medyada yer aldı.

Tutuklamalardan sonra hem Erdoğan hem Bahçeli, eskiden Fethullahçıların izlediği yöntemlerle siyasetçilere operasyon yapılmasına izin vermeyeceklerini söylediler.

Sürecin, devlet içindeki yapılarla bağlantılı bir mafya lideri olduğu anlaşılan Ayhan Bora Kaplan'la ilgili bir yönü de olmalı ki Kaplan'ı tutuklayan emniyet görevlileri de dün tutuklandı (ben bunun mensupları tutuklanan kliğin bir karşı operasyonu olabileceğini düşünüyorum).

Şu aşamada devletin içerisinde hangi gruplar var, kim kime hangi operasyonu çekiyor, siyasal partiler ve liderlerin bu gruplarla ilişkisi nedir, bunları tam olarak bilebilmemiz mümkün değil.

Ancak Emniyet ve Yargı içerisinde bir klikler savaşının olduğu da açık. Ve sınırlı da olsa eldeki veriden ve Türkiye siyasetinin dinamiklerine dair genel bilgilerimizden yola çıkarak bazı sonuçlara ulaşmak mümkün.

Ülkücü/milliyetçi derin devlet

Öncelikle belli ki devletin güvenlik ve yargı kurumlarında, geçmişteki Fethullahçılarınkine benzer örgütlü yapılar halen var. Bu zaten bir sır da değil.

15 Temmuz darbe girişiminden sonra bu kurumlarda Fethullahçılardan temizlenen yerlere büyük oranda milliyetçi/ülkücü kadroların geldiği ve şu anda devlet içinde ülkücü ideolojiyi paylaşan bir yapılanmanın olduğu da aynı şekilde bir sır değil.

Dikkat edilirse, mevcut rejim içerisinde MHP'nin herhangi bir formel ortaklığı, örneğin hükümette bir bakanlığı yok. Öyleyse MHP, Erdoğan'a ve mevcut rejime neden destek veriyor?

Çünkü MHP "hükümetin" değil ama "rejimin" ortağı. Rejim, sadece hükümetten ve bakanlardan ibaret bir yapı değil. Ondan daha kapsamlı bir siyasal sisteme işaret ediyor. Türkiye gibi ülkelerde bürokrasi de o sistemin çok önemli bir parçası.

MHP mevcut rejimde bakanlık almıyor ama başta güvenlik ve yargı kurumları olmak üzere bürokraside önemli konumlar alıyor.

Kendi siyasi hedefleri açısından bu kurumları elinde tutmayı daha önemli görüyor.

Dolayısıyla, bugün Türkiye'de ülkücü bir derin devletin olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Derin devletin temel motivasyonu

“Derin devlet” adı da verilen devlet içindeki gizli örgütlü yapılar, iki temel motivasyonla hareket eder:

Bunlardan birincisi elbette ki siyasi motivasyondur.

Bu yapılar, devlet içerisinde kurdukları netvörklerle hem bir güç odağı haline geliyor hem de bu güçle seçilmiş siyasetçilere önemli gördükleri konularda politika dikte edebiliyorlar. Bu politikalar da genelde Türkiye'nin jeopolitik kaygıları ve onunla bağlantılı olarak dış ve iç güvenliği ile ilgili oluyor. Örneğin, geçmişte defalarca gördüğümüz üzere, Kürt Sorunu gibi konularda adım atılmasını bu yapılar engelleyebiliyor.

İkincisi ise ekonomik motivasyondur. Bu yapılar, devlet içinde kurdukları netvörklerle edindikleri gücü, ekonomik çıkar sağlamak için de kullanabiliyorlar. Ekonomik çıkar sağlamanın başında da genelde mafyanın hâkim olduğu, başta uyuşturucu ticareti olmak üzere, illegal sektörlerin kontrol edilmesi ve buradaki ranttan pay alınması geliyor.

Örneğin, Sinan Ateş cinayetinin Mersin Ülkü Ocakları ile olan ilişkisi, Mersin Limanı'nın Türkiye'de uyuşturucu ticaretinin önemli merkezlerinden birisi olması ve Sinan Ateş'i öldüren tetikçinin aslında bir torbacı olması gibi olgular bu söylediklerimi doğrulayıcı nitelikte.

Erdoğan'ın “yumuşama” açılımı

Ankara Emniyeti'ndeki olayların ve bizim bu derin devlet tartışmalarını yapmamızın Erdoğan'ın yumuşama açılımını takip eden haftalara denk gelmesi bir tesadüf olamaz.

Tahminim, devlet içerisinde ülkücü yapı, Erdoğan'ın yerel seçim sonrası başlattığı “yumuşama” açılımından ve bu açılımın getireceklerinden oldukça rahatsız.

Tam olarak neyi hedefliyorlar, neyin peşindeler, bunu bilmiyoruz ama Erdoğan'ın getirmek istediği dönüşüme direndiklerini söyleyebiliriz. Nitekim Fikirtepe'de geçen haftaki yazımda da rejimin otoriter-milliyetçi kanadının Erdoğan'ın “yumuşama” sürecini durdurmaya çalıştığını belirtmişim.ⁱ

Yazıda belirttiğim üzere, Erdoğan'ın bu yöndeki eğilimine ve Özgür Özel'in desteğine rağmen Bahçeli, Osman Kavala ve Gezi tutuklularının salınmasına karşı çıkmıştı. Nitekim iki gün önce Osman Kavala'nın yeniden yargılanma talebi üzerine mahkeme heyeti değişmesine rağmen, dün alınan kararlar bu talep mahkeme tarafında reddedildi. Bu durum, açıkça iktidar içi bir mücadelenin sürmekte olduğunu gösteriyor.

Öte yandan Bahçeli, Ankara Emniyeti'nden tutuklanan üç bürokratı ise savunmadı, aksine meclis konuşmasında isim vermeden kınadı ve eleştirdi. Eskiden Fethullahçıların yaptığına benzer vesayet yapılarına izin verilmeyeceğini söyledi.

Ancak tahminim, Bahçeli bu kişileri bir şekilde yakalandıkları ve yapmaya çalıştıkları şeyin kamuoyu önünde savunulabilir bir tarafı olmadığı için böyle söyledi. Yoksa, devlet içindeki örgütlü yapılara gerçekten karşı olduğu için değil.

Bu süreç bana 2012-2013'te Erdoğan yönetiminin Fethullahçılarla yaşadığı gerilimi hatırlatıyor. O dönemde de Fethullahçılar rejimin ortağıydılar ancak 2011'den itibaren Erdoğan'la aralarındaki gerilim ve iktidar savaşı adım adım artıyordu. Süreç, MİT Krizi ve 17-25 Aralık operasyonları ile beraber iki kesim arasında kılıçların tamamen çekilmesi ile sonuçlanmıştı.

Şimdiki süreç de öyle bir noktaya gelir mi, bilinmez ama gelirse bu şaşırtıcı olmaz. Ve eğer böyle olursa, şu anda tersi yönde açıklamalar yapsa da, Erdoğan MHP ile ipleri koparmak zorunda da kalabilir.

ⁱ <https://www.fikirtepedi.com/siyaset/erdoganin-yu-musama-acilimi-ve-rejimin-otoriter-milliyetci-kanadi/>

Emrah Gülsunar, "Türkiye'nin Bitmeyen Derin Devlet Sorunu"

<https://www.fikirtepedi.com/siyaset/turkiyenin-bitmeyen-derin-devlet-sorunu/>

(Yayın Tarihi: 16 Mayıs 2024).